

Observatori 0-17 BCN

Vides i drets
de la infància i l'adolescència
a la ciutat

→ Presentació

Gener 2021

#Observatori017BCN | #DadesClauInfància

institut
infància i
adolescència

Programa realitzat per:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona – Institut d'Estudis regionals i Metropolitans de Barcelona (IIAB-IERMB)

Per encàrrec de:

Ajuntament de Barcelona

Amb la col·laboració de:

Consorci d'Educació de Barcelona

Agència de Salut Pública de Barcelona

Iniciat:

L'any 2017

Equip:

Laia Pineda (direcció)

Maria Truñó (direcció 2016-2019)

Laia Pineda (coordinació 2016-2019)

Mari Corominas (suport tècnic i anàlisi de dades)

Kenneth Pitarch (suport tècnic i anàlisi de dades)

Laia Curcoll (publicació i comunicació)

1

L'Observatori 0-17: què, per què i objectius

2

**Dades clau d'infància i adolescència a
Barcelona: sistema d'indicadors**

3

**Què sabem de la infància i l'adolescència a la
ciutat? Resum d'algunes dades clau**

4

Laboratoris: què, com i quins

L'Observatori 0-17 BCN

- 1) Què és?
- 2) Per què?
- 3) Objectius

1) Què és?

L'Observatori 0-17 BCN és un **programa municipal de coneixement** que aporta **dades i anàlisis** sobre **les vides i els drets** de la infància i l'adolescència a la ciutat i les **polítiques públiques** que els afecten.

Des de quan existeix?

L'Observatori es va iniciar l'any 2017

2) Per què?

INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT I INTEGRALITAT *"la infància primer, al centre i sencera"*

Cal analitzar com viuen els nens, nenes i adolescents amb una **mirada integral** per garantir el principi de l'interès superior de l'infant en les decisions públiques locals i **fer avançar els seus drets**.
(*Convenció Drets infant NNUU, 1998*)

ETAPA ESTRATÈGICA DEL CICLE VITAL PER REDUIR LES DESIGUALTATS

Cal apostar per l'etapa 0-17 amb **enfocament d'equitat com a condició imprescindible** per trencar el cicle de desigualtats i afavorir la igualtat d'oportunitats, perquè la infància condiona les **trajectòries vitals** i la **cohesió social** a la ciutat.
(*Recomanació UE Invertir en infància, 2013*)

MILLORAR LES POLÍTIQUES EN BASE A EVIDÈNCIES

Cal generar evidències i una major comprensió de les vides diverses i desiguals de tots els nens, nenes i adolescents, en especial els qui estan en situacions més desfavorides, per **orientar millor i avaluar les polítiques públiques que els afecten**.
(*Observacions Comitè Drets Infant NNUU a Espanya 2018*)

3) Objectius

- 1** **Millorar la comprensió sobre les condicions de vida dels infants i adolescents** a la ciutat a partir de la creació, sistematització, monitorització i anàlisi de dades clau en base a un sistema integral d'indicadors.
- 2** **Respondre preguntes rellevants sobre les polítiques públiques locals que afecten a la infància i l'adolescència** a Barcelona mitjançant laboratoris.
- 3** **Enfortir i millorar els impactes positius de les polítiques locals** als nens, nenes i adolescents facilitant dades i anàlisis i obrint espais col·laboratius de coneixement.

2

Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona

- 1) Informes anuals
- 2) Sistema integral d'indicadors d'infància i adolescència de Barcelona (SIIIAB)
- 3) Dades en obert

1) Informes anuals de Dades clau

Anualment, publiquem un informe amb monitorització i anàlisi de dades disponibles a partir del Sistema integral d'indicadors d'infància i adolescència de Barcelona (SIIIAB)

- [Resum format revista: Dades clau 2019](#)
- [Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2019](#)
(2a monitorització SIIIAB)
- [Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2018](#)
(1a monitorització SIIIAB)
- [Dades clau d'infància i adolescència 2017](#)

2) El sistema d'indicadors en 10 punts

1. Eina oberta que recull **170 indicadors** estructurats en **6 dimensions i 21 subdimensions** per informar sobre les **condicions de vida** dels infants i adolescents
2. Situa els **nens, nenes i adolescents al centre** (i no a l'administració) amb **visió integral de les seves vides**
3. Treballa amb dades disponibles **de la ciutat de Barcelona** (i comparativa quan es pot)
4. Es nodreix de **19 serveis municipals i institucions públiques** que proveeixen dades
5. Optimitza i sistematitza dades de **28 registres i fonts de dades**

6. Combina **dades objectives i subjectives**
7. Selecciona indicadors a partir de **4 criteris**: disponibilitat i periodicitat, qualitat tècnica (validesa + confiabilitat), coherència amb altres sistemes i coincidència amb fites
8. Desagrega per **territori, sexe, nacionalitat i grups d'edat** (sempre que es pugui)
9. Analitza **tendències, avenços i retrocessos** en els indicadors amb sèrie històrica
10. Té en compte **fites consensuades** al Pilar Social Europeu, a l'Agenda 2030 de les NNUU i en altres plans i estratègies de ciutat

Treball col·laboratiu i expertesa de 19 serveis i institucions públiques

L'Observatori 0-17 BCN compta amb una **comissió transversal** amb representants dels diferents serveis i institucions públiques que té per **missió**:

- 1) **Identificar sinèrgies i oportunitats de col·laboració** entre espais de treball, observatoris i operacions estadístiques que informen sobre les vides de la infància i adolescència a la ciutat.
- 2) **Proveir les dades** per a la monitorització del Sistema Integral d'Indicadors d'Infància i Adolescència de Barcelona (SIIAB) amb caràcter anual.

Treball col·laboratiu i expertesa de 19 serveis i institucions públiques

Institucions públiques que aporten dades al sistema d'indicadors

SERVEIS DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Oficina Municipal de Dades (OMD)

1. Dept. d'Estadística i Difusió de dades

Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI.

Direcció d'Innovació Social:

2. Dept. de Recerca i Coneixement
3. Dept. de Gestió de Sistemes d'Informació
4. Direcció d'Acció Social
5. Dept. de Joventut i Adolescència
6. IMSS (Inst. Municipal Serveis Socials)
7. IMPD (Inst. Municipal de Persones amb Discapacitat)
8. Dept. d'Atenció i Acollida per Violència Masclista

Àrea de Cultura, Educació, Ciència i Comunitat:

9. IMEB (Inst. Municipal d'Educació)

Àrea d'Agenda 2030, Transició Digital, Esports i Coordinació Territorial i Metropolitana:

10. IBE (Institut Barcelona Esports)

ALTRES INSTITUCIONS PÚBLIQUES

1. IERMB (Inst. d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona)
2. IIAB (Inst. Infància i Adolescència de Barcelona)
3. ASPB (Agència de Salut Pública de Barcelona)
4. CEB (Consorci d'Educació de Barcelona)
5. CSB (Consorci Sanitari de Barcelona)
6. CSS (Consorci de Serveis Socials de Barcelona)
7. Dept. d'Educació de la Generalitat de Catalunya
8. Dept. d'Interior de la Generalitat de Catalunya
9. DGAIA (Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència), Generalitat Catalunya

Dades provinents de 28 fonts de dades

18 Registres

1. Padró Municipal d'Habitants. Oficina Municipal de Dades (OMD). Aj. BCN
2. Registre de Moviments Demogràfics. Oficina Municipal de Dades (OMD). Aj. BCN
3. Registres de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD). Aj. BCN
4. Registres del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)
5. Projecte de Prevenció de l'Obesitat Infantil de Barcelona (POBIN). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
6. Programa d'Obesitat Infantil de Barcelona (POIBA). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
7. Registre del Servei d'Epidemiologia. Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
8. Registre del Sistema d'Informació de salut sexual i reproductiva. Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
9. Registre SESIS (Sistemes d'Informació Sanitària). Consorci Sanitari Barcelona (CSB)
10. Registres del Consorci Sanitari de Barcelona (CSB). Aj. BCN i Generalitat de Catalunya
11. Registres de la Direcció de Serveis d'Infància, Joventut i Gent Gran. Aj. BCN
12. Registres del Departament d'Atenció Social a la Família i la Infància. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) Aj. BCN
13. Registres del Departament d'Atenció i Acol·lida per Violència Masclista. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) Aj. BCN
14. Registres del Departament de Serveis Socials d'Intervenció a l'Espai Públic. Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) Aj. BCN
15. Registres del Departament d'Educació. Generalitat de Catalunya
16. Registres del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya
17. Registres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Generalitat de Catalunya
18. Registres del Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya

10 Enquestes

19. Enquesta sociodemogràfica de Barcelona. Oficina Municipal de Dades (OMD) Aj. BCN
20. Enquesta de benestar subjectiu de la infància a Barcelona (EBSIB). Aj. BCN i Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB).
21. Enquesta de factors de risc d'estudiants de secundària (FRESC). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
22. Enquesta de salut de Barcelona (ESB). Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
23. Enquesta d'hàbits esportius de la població en edat escolar de Barcelona. (EHEEB). Aj. BCN i Institut Barcelona Esports (IBE)
24. Estadístiques metropolitanes sobre condicions de vida (EMCV). Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB) i IDESCAT
25. Enquesta de condicions de vida (ECV). IDESCAT-INE
26. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP). Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB)
27. Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya (ECESC). Dept. d'Interior. Generalitat de Catalunya
28. European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). Eurostat

3) Dades en obert

Estem en procés de creació d'un sistema de dades destacades d'infància i adolescència en obert, desagregades per territori, sexe i grups d'edat (segons disponibilitat de les dades)

EN CONSTRUCCIÓ

3

Què sabem de la infància i l'adolescència a la ciutat? Resum d'algunes dades clau*

**Darrera actualització Dades Clau 2019*

CONTEXT DEMOGRÀFIC, SOCIAL I ECONÒMIC

Població
Perfils sociodemogràfics
Context socioeconòmic

EDUCACIÓ

1r Cicle Educació Infantil (0-2)
2n Cicle Educació Infantil (3-5)
Educació primària (6-11)
Educació Secundària Obligatoria (12-16)
Educació post-obligatòria (16+)

SALUT

Condicions de salut física
Condicions de salut mental
Hàbits saludables
Conductes de risc

TEMPS, RELACIONS I CIUTADANIA

Activitats en el temps lliure
Relacions
Ciutadania

POBRESA I DESIGUALTATS

Pobresa i exclusió social
Desigualtat de renda
Privació material, alimentació i habitatge

VIOLENCIES, RISC SOCIAL I PROTECCIÓ

Violències
Atenció a situacions de risc social
Protecció en situacions de desemparament

Visió integral
de la vida dels
infants i
adolescents

**6 dimensions i
21 subdimensions**

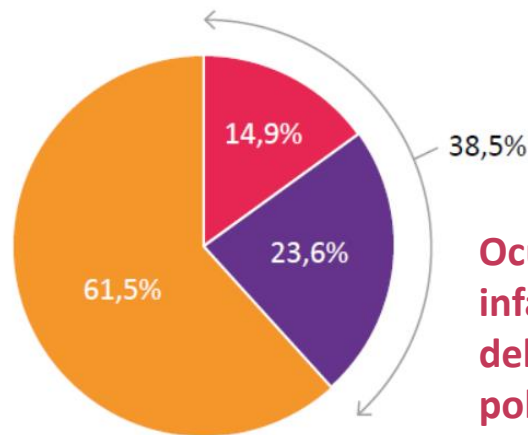
Context

Quants infants i adolescents viuen a Barcelona, com són i amb qui viuen?

- A Barcelona viuen **246.266 infants i adolescents** entre 0 i 17 anys. Representen el 14,9% de la població
- És el grup d'edat menys nombrós, però **4 de cada 10 ciutadans viu quotidianament la realitat de la infància** (són infants o persones adultes que hi conviuen i en tenen cura)
- El 17,4 % tenen **nacionalitat estrangera**
- El 2 % tenen alguna **discapacitat** reconeguda, la majoria discapacitat intel·lectual

Població 0-17 anys i població adulta amb la qual conviu. Barcelona (2019)

Ocupar-se de la infància és ocupar-se del 38,5 % de la població de la ciutat

Font: elaboració pròpia amb dades del padró municipal (lectura a 1 de gener de 2019).

■ Població 0-17 anys (n=246.266)
■ Població adulta amb infants i adolescents a la llar (n=389.877)
■ Població adulta sense infants i adolescents a la llar (n=1.014.215)

- **El 44% dels infants estan escolaritzats abans dels 3 anys** (per sobre de la mitjana catalana i en augment des dels darrers 10 anys) però hi ha grans diferències segons districte
- Un percentatge important d'infants de Barcelona diuen **no estar prou satisfets amb el seu pas per l'escola**, tant pel que fa a la seva vida d'estudiant (42,2% no prou satisfets) com pels aprenentatges (26,6%) com amb els companys/es (34,7%)
- **1 de cada 10 infants i adolescents no assoleix les competències bàsiques** tant a primària com a secundària i **1 de cada 10 adolescents no es gradua** amb diferències importants segons districte
- **Només 8 de cada 10 adolescents segueixen estudiant** un cop acabada l'etapa d'escolarització obligatòria i dels que ho fan, la majoria fan batxillerat

- La majoria estan **molt satisfets de la seva salut** però **no ho estan tant amb el seu cos** (amb l'adolescència, i sobretot entre les noies, augmenta la insatisfacció)
- Els infants i adolescents **dormen poc i no mengen prou fruita i verdura**
- **1 de cada 4 no fa esport** o no en fa prou i **1 de cada 10 té obesitat** (més entre els nens i nois, i en barris de renda baixa)
- La majoria d'adolescents han provat alguna vegada l'**alcohol** i alguns el **tabac** i el **cànnabis**. Les **pantalles** són una **nova font d'addicció**
- El **risc de patir problemes de salut mental** és transversal a tota la ciutat, per totes les rendes, tant en nens com en nenes i creix el nombre d'atesos als CSMIJ
- **1 de cada 10 adolescents no utilitza un mètode anticonceptiu eficaç** en les relacions sexuals amb penetració.
- Els **embarassos s'han reduït**, però segueix havent-hi **desigualtats territorials**: als barris amb més pobresa hi ha més embarassos i més mares adolescents

Temps, relacions, espai públic i ciutadania

Temps lliure, entorns relacionals, espai públic, escolta adulta i coneixement dels drets dels infants

- La meitat dels infants de Barcelona **no estan satisfets amb la quantitat de temps lliure** que tenen (52,7% no prou satisfets) ni amb l'ús que en fan (40,0%)
- **Voldrien tenir més temps per estar amb la família i els amics** i fer activitats que els satisfarien més, com jugar al parc i passar més temps a l'aire lliure: senten que passen **massa estona a l'escola**, que tenen **massa deures**
- **Un percentatge petit no està satisfet amb les relacions** que tenen amb la família (18%) i els amics (24,6%), i creuen que en cas de tenir un problema, **no rebrien el suport suficient** dels seus familiars (22,1%), dels amics (32,8%) o dels mestres (36,5%)
- **Només 3 de cada 10 pensen que els veïns/es del barri els ajudarien** si ho necessitessin
- Quasi la meitat (**44,6%**) **no coneixen quins són els seus drets** en acabar la primària
- Els infants i adolescents diuen que les persones adultes **els escoltem poc**

- **3 de cada 10 infants i adolescents estan en risc de pobresa** i/o exclusió social, més que la proporció de persones adultes o gent gran que també ho estan
- Créixer en contextos empobrits comporta tenir **menys oportunitats** educatives, **pitjors trajectòries formatives** i, sovint, la **reproducció de les desigualtats socials** en les generacions futures
- Les principals causes de la pobresa infantil són la **poca inversió pública** en polítiques d'infància, la **pobresa en el treball** creixent (29% d'adults que treballen i tenen infants) i la sobrecàrrega de les **despeses d'habitatge** (17,1% de llars amb infants).
- Les transferències socials redueixen poc la pobresa infantil (6,4pp) i els ajuts d'urgència social municipal són molt necessaris: pobresa infantil severa més baixa a la ciutat)

Violències, risc i protecció

Percepció de seguretat, discriminacions, violències i risc social

- **No prou percepció de seguretat:** El 18% no se senten prou segurs a casa, el 24% no prou segurs a l'escola i el 49% no prou segurs al seu barri (les nenes menys que els nens)
- Discriminacions: 1 de cada 10 (9,7%) adolescents s'ha sentit **discriminat/da pel seu origen geogràfic** i el 13,5% de noies s'ha sentit discriminada **pel fet de ser noia**
- Assetjament: **el 6,3% ha patit bullying i el 10,4% cyberbullying** (el doble de noies que nois)
- 287 infants i adolescents de Barcelona van denunciar ser **víctimes directes de violència domèstica** i 459 van ser atesos pels serveis municipals d'atenció a la violència masclista
- Es valora la **situació de risc social** a 1.778 infants (7 de cada 1.000) i 1.606 tenen actualment **mesura protectora per desempament** (46% acollida; 54% centre residencial)
- Barcelona rep **més de 500 infants migrants sols** cada any (8 vegades més que fa 10 anys)

Laboratoris

- 1) Què?
- 2) Com?
- 3) Quins?

1) Què són els laboratoris?

Espais de coneixement per respondre **PREGUNTES rellevants de les polítiques públiques locals que afecten als infants i adolescents de la ciutat** per millorar-ne els impactes positius en les seves vides i en l'exercici progressiu dels seus drets.

2) Com treballem?

Generant i compartint **coneixement diagnòstic i propositiu amb enfocament d'equitat i de drets per a i amb l'Ajuntament de Barcelona i altres agents públics i socials** a través de:

- recerques aplicades
- avaluacions de mesures concretes
- treballs tècnics d'assessorament
- i sessions de debat i treball

3) Laboratoris en curs

Covid-19 i infància a Barcelona Impactes de la pandèmia en la vida i els drets dels infants i adolescents

Laboratori que ressegueix l'impacte de la crisi sanitària i social de la covid-19 i de les mesures que s'han pres per fer-hi front, en les vides i els drets de la infància i l'adolescència de Barcelona

Quin és l'impacte de l'emergència d'habitatge en la infància i l'adolescència a la ciutat? Expulsió forçada, dinàmiques de gentrificació i desnonaments en les vides dels infants i adolescents

Recerca etnogràfica al districte de Ciutat Vella per recollir les vivències i testimonis dels infants, adolescents i les persones adultes afectats per l'expulsió forçada del seu habitatge.

Com podem millorar l'èxit educatiu de la infància i l'adolescència a Nou Barris?

Grup de treball amb l'àrea de serveis a les persones del districte de Nou Barris per definir una estratègia que maximitzi les oportunitats i la continuïtat educativa després de l'escolarització obligatòria.

4) Laboratoris realitzats

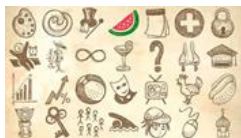
Pobresa i desigualtats en la infància de Barcelona La necessitat d'alinejar esforços davant d'una prioritat inexcusable Reunió de treball convocada per la Tinença de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona amb el suport de l'IIAB i l'IERMB amb més de 60 polítics i càrrecs directius municipals (novembre 2020) [Més info](#)

Quins són els impactes subjectius del Fons 0-16 en infants, adolescents i les seves famílies? Avaluació qualitativa de la mesura de política pública Fons Extraordinari d'Ajuts d'Emergència Social d'Infants de 0-16 anys. Informe (juliol 2019) [Més info](#)

Què ens cal saber per millorar l'atenció als infants i joves migrants sols? 3 sessions de treball amb el Servei de Detecció i Intervenció (SDI) de l'Institut Municipal de Serveis Socials per orientar la creació d'un Observatori sobre la realitat dels infants i joves que migren sols (maig-juliol 2019)

Com viuen les famílies amb infants ateses per serveis socials? Retrat de condicions de vida de les famílies amb infants i adolescents ateses pels serveis socials de Barcelona amb problemàtiques d'extrema complexitat a partir d'una explotació específica amb mirada d'infància de l'Enquesta de Condicions de Vida de les Persones Usuàries dels Centres de Serveis Socials de 2016. Informe (juliol 2018) [Més info](#)

institut
infància i
adolescència

institutinfancia.cat
@InstInfancia

Ajuntament de
Barcelona